Minister
Finansów i Gospodarki

Warszawa, 4 listopada 2026 roku

Sprawa: Interpelacja nr 20547 Poseł Elżbiety Anny Polak
Znak sprawy: ST3.054.17.2026
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr 20547 poseł Elżbiety Anny Polak w sprawie metodologii ustalania wskaźnika zamożności województw oraz jej wpływu na sytuację finansową woj. lubuskiego, uprzejmie informuję.

Obowiązujący od 2025 roku nowy system finansowania jednostek samorządu terytorialnego, ustalony na podstawie przepisów ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego[1] (dalej: „ustawa"), powstał w celu zobiektywizowania sposobu obliczania środków finansowych dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Finansowanie samorządów opiera się na zastosowaniu algorytmów wykorzystujących obiektywne, mierzalne za pomocą danych statystycznych parametry, co zapewnia przejrzystość, obiektywność i adekwatność kryteriów podziału środków. Racjonalne i algorytmiczne naliczanie środków finansowych dla każdego samorządu oznacza, że kwota finansowania jest wynikiem zastosowania parametrów charakteryzujących daną kategorię jednostek samorządu terytorialnego, które pozwalają na obiektywne ustalenie dochodów wszystkich jednostek zaliczanych do danej kategorii.

Zgodnie z ustawą, jednostki samorządu terytorialnego otrzymują zwiększone dochody z tytułu udziałów w podatkach PIT i CIT, ustalone tak, aby sfinansowały określone w ustawie potrzeby finansowe. W przypadku gdy nastąpi przyrost potrzeb finansowych większy niż przyrost dochodów podatkowych dany samorząd otrzymuje subwencję ogólną z budżetu państwa, która pełni przede wszystkim funkcję uzupełniającą.

Nowa ustawa wprowadziła pojęcie potrzeb finansowych jednostek samorządu terytorialnego, które są ustalane jako suma potrzeb:

1) wyrównawczych;

[1] Dz. U. z 2026 r. poz. 1252

tel.: +48 22 694 55 55
fax: +48 22 694 36 84
gov.pl/finanse
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

2) oświatowych;
3) rozwojowych;
4) ekologicznych;
5) uzupełniających.

W tym miejscu należy podkreślić, że obliczone dla każdego samorządu kwoty poszczególnych potrzeb finansowych, w tym potrzeb wyrównawczych, są elementem kalkulacyjnym i nie stanowią środków finansowych przekazywanych do jednostek samorządu terytorialnego z tych tytułów.

Należy również wyjaśnić, że subwencja ogólna w żaden sposób nie ma wpływu na wysokość indywidualnego wskaźnika zamożności[2]. Wskaźnik ten jest podstawą do ustalenia potrzeb wyrównawczych i oblicza się go dzieląc sumę podstawowych dochodów podatkowych danej jednostki samorządu terytorialnego przez przeliczeniową liczbę mieszkańców tej jednostki samorządu terytorialnego.

Do podstawowych dochodów podatkowych województw zalicza się planowane na dany rok budżetowy dochody z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT. Z kolei przeliczeniowa liczba mieszkańców, to liczba mieszkańców faktycznie zamieszkałych w danej jednostce, skorygowana o indeks potrzeb wydatkowych.

Z punktu widzenia skutków finansowych dla Województwa Lubuskiego, zastosowanie przeliczeniowej liczby mieszkańców jest korzystne dla tego województwa, ponieważ jest ona istotnie wyższa niż faktyczna liczba mieszkańców, co z kolei przekłada się na zwiększenie potrzeb wyrównawczych.

Dochody samorządów, jak zaznaczono wyżej, są obliczane na podstawie algorytmów określanych w ustawie, a nie na podstawie wydatków ponoszonych przez poszczególne samorządy. Nie można więc potrzeb finansowych utożsamiać z rzeczywistymi wydatkami ponoszonymi przez jednostki samorządu terytorialnego.

Do ustalenia potrzeb wyrównawczych brane są pod uwagę potrzeby wydatkowe poszczególnych samorządów. Są one zróżnicowane, ponieważ mają na to wpływ czynniki społeczno-demograficzne, takie jak np.: liczba i struktura wiekowa ludności, bądź też liczba bezrobotnych, ubogich lub grup wymagających opieki społecznej, czy różnice w koszcie dostarczenia danej usługi. Jednostki o identycznym potencjale dochodowym, ze względu na występowanie różnych obiektywnych czynników wpływających na zwiększone potrzeby wydatkowe, znajdują się w innej sytuacji finansowej. Dlatego też zostały wprowadzone jednolite kryteria identyfikacji poziomu zamożności samorządów z uwzględnieniem nie tylko dysproporcji dochodowych między poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego, ale również zróżnicowania potrzeb wydatkowych. Zróżnicowanie to jest mierzone za pomocą danych statystycznych, tzw. determinant. Determinanty wpływające na potrzeby wydatkowe w danym obszarze wydatkowym dla poszczególnych kategorii samorządów wynikają z analizy danych przekazywanych przez jednostki samorządu terytorialnego w sprawozdaniach budżetowych oraz danych pozyskanych z GUS.

Uprzejmie informuję, że indywidualny wskaźnik zamożności Województwa Lubuskiego, na tle wskaźników pozostałych poszczególnych województw, jest znacznie niższy od średniego wskaźnika zamożności dla wszystkich województw.

Na 2025 r. indywidualny wskaźnik zamożności dla Województwa Lubuskiego wynosił 290,44 zł i stanowił 52,3% średniego wskaźnika zamożności dla wszystkich

[2] określony w art. 24 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego

województw. Omawiany wskaźnik dla Województwa Mazowieckiego na 2025 r. wynosił 1.245,90 zł, tj. 224,4% średniego wskaźnika zamożności wszystkich województw. Województwo Lubuskie było jednym z dwunastu województw, którym naliczono potrzeby wyrównawcze.

Na 2026 r. wartość indywidualnego wskaźnika zamożności wynosi 314,31 zł, czyli 56,9% średniego wskaźnika dla województw. Indywidualny wskaźnik zamożności dla Województwa Mazowieckiego wynosi 1.111,62 zł, czyli 201,1% średniej. Wysokość wskaźnika zamożności spowodowała, że w 2026 r. dla Województwa Lubuskiego zostały ustalone potrzeby wyrównawcze.

Wysokość dochodów podatkowych na mieszkańca przeliczeniowego w Województwie Lubuskim w żaden sposób nie zrównuje go z Województwem Mazowieckim - województwa te nie znajdują się w tej samej kategorii zamożności. Województwo Mazowieckie każdego roku jest objęte korektą z tytułu zamożności, natomiast Województwo Lubuskie ma naliczone potrzeby wyrównawcze i otrzymuje subwencję ogólną z budżetu państwa jako uzupełnienie naliczonych dochodów z tytułu udziału w PIT i CIT.

Mechanizmy przyjęte w nowej ustawie w większym stopniu zwiększają dochody jednostek o niższym potencjale dochodowym, przyczyniając się tym samym do ograniczania dysproporcji finansowych pomiędzy poszczególnymi jednostkami. Im niższy był poziom zamożności danej jednostki przed wejściem w życie reformy, tym wyższy procentowy wzrost dochodów osiąga ona po wdrożeniu nowych rozwiązań. Samorządy o relatywnie niższych dochodach własnych uzyskują zatem proporcjonalnie większe korzyści finansowe niż jednostki charakteryzujące się wyższym poziomem dochodów. Mechanizm ten należy interpretować jako przejaw wzmacniania funkcji wyrównawczej systemu dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Pragnę poinformować, że reforma dochodów jednostek samorządu terytorialnego przyczyniła się do zwiększenia zdolności finansowej jednostek słabszych ekonomicznie, które dotychczas dysponowały ograniczonym potencjałem realizacji zadań publicznych oraz prowadzenia działań rozwojowych.

W praktyce oznacza to poprawę możliwości finansowania usług publicznych, inwestycji lokalnych oraz przedsięwzięć infrastrukturalnych szczególnie w jednostkach o niższej bazie dochodowej.

Nowe rozwiązania ustawowe zostały zaprojektowane nie tylko w celu zwiększenia ogólnego poziomu dochodów samorządowych, lecz również w celu bardziej sprawiedliwego i solidarnościowego podziału środków publicznych pomiędzy jednostki o zróżnicowanym potencjale finansowym. W konsekwencji reforma stanowi instrument wzmacniający spójność terytorialną oraz ograniczający skalę nierówności dochodowych w sektorze samorządowym.

Jednocześnie pragnę poinformować, że w materiałach skierowanych do strony samorządowej Ministerstwo Finansów zadeklarowało możliwość prowadzenia dalszych prac analitycznych i konsultacyjnych zmierzających do doskonalenia systemu finansowania samorządu terytorialnego.

W związku z tym, skutki wdrożenia nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego są monitorowane, a prace nad oceną funkcjonowania ustawy dotyczące wszystkich jej aspektów są prowadzone we współpracy strony rządowej i samorządowej. Został już powołany zespół roboczy, którego zadaniem będzie analiza obowiązujących rozwiązań, przede wszystkim w zakresie

determinant potrzeb wyrównawczych wpływających na poziom zamożności jednostek. Zaproszenie do udziału w tych pracach zostało skierowane również do Związku Województw RP.

Ponadto informuję Pana Marszałka, że została już udzielona odpowiedź na interpelację[3] przygotowaną również na podstawie wniosku Marszałka Województwa Lubuskiego. Została także udzielona odpowiedź na wniosek Marszałka Województwa Lubuskiego, skierowany bezpośrednio do Ministra Finansów i Gospodarki.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki

Hanna Majszczyk
podsekretarz stanu

w Ministerstwie Finansów

[3] Interpelacja poseł Katarzyny Osos (nr 20044)